

ПРОТИ ВОЛІ ПРЕЗИДЕНТА ПРОВІРЯТИМУТЬ ПОДАТКИ

ВАШИНГТОН. — Голова сенатського фінансового комітету, Герісон, заповів, що сенат таки візьметься за перевірку теперішньої податкової системи й облекшить податкові тягарі бизнесовим підприємствам, щоб у той спосіб заохотити бизнес до чину. Герісон сказав, що його комітет уже має навіть готовий план такої зміни. А президент, як відомо, недавно заявив, що під теперішню пору уряд не бажає собі ніякої податкової зміни і ті люди, що до зміни прямують, роблять це без волі і наперекір урядові.

КЛИЧ „СВІЙ ДО СВОГО“ ПІД ДИСКУСІЄЮ В КОНГРЕСІ.

ВАШИНГТОН. — Заява президента, що військова флотія добре зробить, коли засобиться аргентинським м'ясом, бо воно ліпше і дешевше від американського, викликала в конгресі голосний відгомін. Чимало конгресменів з обох партій осуджували такий підхід президента і говорили, що він ламає клич „купуй американське“. Також дає зарібок чужим фірмам, у той час, коли уряд мусить витрачати величезні суми на піддержку свого хліборобства. Та були і противні голоси, які говорили, що того м'яса потребує військова флотія лиш 48 тисяч фунтів, а у відношенні до загальної американської м'ясної продукції, що вносить 6 біліонів фунтів річно, тих 48 тисяч виглядає як один котлет до 15-тисячної отари волів. Далі вони говорили, що військова флотія таки має право за призначені гроші дістати найкращий та найдешевший товар, і вкінці, не можна занадто придержуватись клича „купуй американське“, бо Аргентина тоді скаже „купуй аргентинське“ і в той спосіб усі зачнуть приміювати економічний націоналізм. Проте більшість бесідників таки висловлювались проти заяви президента.

ПОЛОЖЕННЯ В ГАРЛЯНІ.

ГАРЛЯН (Кентокі). — Положення у вуглекопній околиці Гарляну досить напружене. Ще більше війська напливає до міста в цілі охорони тих копалин, що наперекір вуглекопній юнії рішили розпочати працю. Зарядувачі копалинами твердять, що великий відсоток вуглекопів вернеться до праці. Юнія твердить, що лише 2%. Деякі копалини, хоч відкрили працю, то проте шукають порозуміння з юнією. Правдоподібно деякі з них підпишуть угоду з юнією окремо і незалежно від решти.

ЗАКЛИКАЄ ДО ОБОРОНИ ЦИВІЛЬНИХ СВОБІД.

НЮ ЙОРК. — Головний прокуратор Мурфі вилосив перед зїздом 110 посаджених великих американських міст промову, в якій закликав їх до зберігання цивільних свобод. Він заявив, що тепер в Америці є тенденція ці права обмежати та впроваджувати расові різниці. З тим треба боротись. Бо найкращою прикметою американської цивілізації є те, що вона досі трактувала всі раси однаково, горював він.

ВБИЛИ МІЛІОНЕРА В КУЛАЧНИМ БОЮ.

САРАСОТА (Флориди). — В кулачній бою з місцевим молодим різником, Носвортом, згинув шікаговський мільонер Патер Палмер. Було це на забаві на відкритій місці. Як з'ясували свідки, Палмер був п'яний і заціпав молодого різника. Той уникнув його. Нарешті розлючено вдарив його раз кулаком і від цього Палмер упав на землю. Його відвезли до шпиталю і він там помер. Носворт сам зголювався до шерифа і розказав цілу історію, покинувшись на свідків. Його не арештовано.

6-ЛІТНЯ ДІВЧИНА ПОВИЛА ДИТИНУ.

ЛАЙМА (Перу). — В місцевім шпиталі 6-літня дівчина індійського походження повила 6-фунтову дитину. Мама і дитина зовсім здорові. Батько цієї дівчини твердить, що вона має шість літ, та лікарі твердять, що вона має менше, а саме, лише 5 літ. При породі треба було переводити операцію.

ВИДАВЖНІ БАНДИТИ.

НЮ ЙОРК. — П'ятьох узброєних бандитів напали в білий день на бюро газової й електричної компанії Едісона в Гарлемі та заграбили від касієрів коло \$15,000. У бюрі було коло 160 осіб, які не мали найменшого поняття про те, що діється. Бандити втекли.

КОМІСІЯ ДАЕСА ДІСТАЛА ДОСТУП ДО ПОДАТКОВИХ АКТИВ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвельт дозволив комісії Даеса розглядати податкові звіти різних „не-американських“ організацій і осіб, яких діяльність розглядає і досліджує агадана комісія.

ВОРОГИ ЧИ ПРИЯТЕЛІ?

Пологодження вуглевого страйку залежить від цих двох людей. Наліво Чарльз О'Ніл, речник власників вуглевих копалин, направо Джан Л. Луис, президент Конгресу Промислової Організації, на розмові в Нью Йорку, де страйк частинно поладжено.

ВІЙСЬКО БУДУЄ КОСТЕЛИ НА ВОЛИНІ І В ГАЛИЧИНІ.

Як подає КАП, заходом колоністів та при матеріальній підтримці полку уланів почали на руїнах давнього костела фундації Чорторийських недалеко Язловецької Осади, пов. Рівне, в Гориньгороді будувати стилевий костел. — В Ярославському й турчанському повіті завдяки ініціативі та жертвенності старшинського корпусу, підстаршинської кадри та воєнків відбувано, як подає знову КАП, два нові костели.

ЗАСТРІЛИЛИ 5 ЛИТОВЦІВ.

У Мемельщині були 22 квітня розрухи литовських селян, що домагалися відкликання комісарів, яким доручено їх земельні фонди. Того домагався селянська делегация. Колиж делегатів арештовано, інші селяни зорганізували демонстрацію й домагалися їх звільнення. Демонстрантам приказано розходитися. Та вони розказу не послушали. Тоді поліція вистрілила в юрбу. 5 учасників демонстрації вбито, а решту арештовано та приміщено в концентраційному таборі. Вістка про це надійшла з Варшави.

ЗАСУДИЛИ РЕДАКТОРА „БІЛОРУСЬКОЇ КРИНИЦІ“.

Апеляційний суд у Вильні розглянув справу Дасюкевича, редактора „Білоруської Криниці“ у Вильні, засудженого у першій інстанції на 6 місяців в'язниці з припиненням виконання кари на 2 роки за пресові проступки. Апеляційний суд присуд 1-шої інстанції затвердив.

БІЛАНС ШВЕДСЬКИХ ЗАЛІЗНИЦЬ.

Впродовж минулого року доходи державних залізниць Швеції осягнули суму 211,7 мільона корон, що вказує 4,5 мільона зросту з попереднім роком. Одночасно побільшились видатки з 112,9 до 188,1 міль. корон, але всеж таки загальний бюджет виказав надвишку в сумі 23,6 мільона корон. Позначилася також сильна фреквенція пасажирів на всіх залізничних шляхах, як теж виказався поживалений рух на товарові поїздки.

ПРОЦЕС БУВШОГО СЕНАТОРА О. ТАТОМИРА.

Перед сенатом апеляційного суду у Львові ведеться справа в другій інстанції бувшого сенатора О. Татоміра з Лужка, повіт Самбір, його двох синів і двох місцевих діячів. Процес їх уже відбувся перед окружним судом у Самборі, де вони були обвинувачені за підбурювання населення. Розправа не дала доказів вини й обвинувачених звільнили від вини й кари. Апеляційна розправа розписана на три дні. Обвинувачує прок. Ко- жуховський; боронить адв. д-р Галушинський.

ВЕЛИКА ПОЖЕЖА РУМУНЬСЬКОЇ ФАБРИКИ.

У фабричних заведеннях міста-Богузі (Румунія) вибухла величезна пожежа, яка зовсім знищила магазини з запасами сукна. Страти націлились на суму більшу, як 20 мільонів лей.

ЗА НЕЛЕГАЛЬНЕ НАВЧАННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ.

Староство в Хойниціх пока- рало за нелегальне навчання німецької мови І. Пцеля з Грохови на Кашубських Заборах 6-тижневим арештом.

ПО ОПЕРАЦІЇ ПІДРІЗАВ СОБІ ГОРЛО.

У лічниці ім. Познанських у Лодзі трапилася жахлива подія. В тій лічниці перебував на лікуванні 73-літній Мошко Пульпель. Перед кількома днями Мошкови Пульпелю пере- вели операцію. По переведенні операції Пульпель понав у психічну депресію і одного дня над ранком, коли всі хорі ще спали, він підрізав собі горло. Стан старця безнадійний.

СТЯГАТИМУТЬ ДОПОМОГУ ПО СМЕРТІ.

Канадійський ген. прокуратор Конант вис у легіслатурі законопроект, який дасть муніципалам право стягати належність із маєтків — звичайно нерухомих — померлих осіб за суспільну допомогу, побрану за життя. Цей закон дасть теж право властям стягати належність в інших сполнах, як пр., коли голова родини або жінка прийдуть до грошей інакше, ніж через ліквідацію власності через смерть.

СТО ТИСЯЧ ШАХРАІВ.

Організація Беттер Бизнес Бюро у Торонті, що слідить за всіма ошустами й злочинними практиками у бизнесі, на- числила 100,000 шахраїв у Канаді, які ведуть вигідне життя при допомозі ріжнородних „рекетів“. Ці рекети включають напр. кореспонденційні курси технічного характеру, за які беруть по 150 доларів від курсу, але який можна набути за два долари в якійнебудь технічній школі, і т. п. Крім цього це бюро заявило у пресі, що тільки 25 відсотків усяких апелів на добродійні цілі в Торонті є оправдані, а решта шахрайські.

ЯК „УБИТИЙ“ ЗАРОБИВ КОВТ, КАПЕЛЮХ І 2 ДОЛАРИ.

Поліція в Геміттоні довідалася 29 квітня про чудний заговор, через який 36-літній ставлений робітник Степан Кір „заробив“ новий весняний оверковт, новий капелюх і два долари в готівці.

Кір і Михайло Зарібний ходили до одної замужної жінки. Зарібний думав, що одного з них за багато, отже намовив Еді Кошула, щоб якось усунув Кіра со світу. За те приобідав йому 250 дол. Кошула з двома товаришами засів на Кіра, але не зробив йому нічого злого, тільки зробив з ним „бизнес“. Він намовив його „зникнути“ на кілька днів і Кір поїхав собі з його двома товаришами на прогульку до Гелф і Торонто. У міжчасі Кошула сказав Зарібному, що втопив Кіра в озері і за те дістав 250 дол. Кірові купив Кошула новий весняний оверковт і капелюх та дав 2 дол. готівкою, поки його випустив у Геміттоні. Все-таки Кір не був тим задово- лений і тишов пожалуватися до поліції. Зарібного арештовано, а також Кошула. Яке має бути обвинувачення проти Зарібного, ще не рішено; Кошула обвинувачують за одержання грошей під фальшивим претекстом.

\$80 ЗА УНЦЮ РУДОГО ВОЛОССЯ.

Дівчина, що має руде волосся, має прямо скарб на голосі. Перк Вестмор, що торгує волоссям у Голівуді, каже, що недавно заплатив \$1,920 за 24 унції рудого волосся, за якого виробив перуку для фільмової акторки Бети Дейвис. А тому руде волосся дороге в Америці, що всі вважають тепер рудоволосих жінок красунями, і такі жінки не хочуть розставатися з рудим волоссям. А в нас, в Україні, навіть і в піснях про рудих жінок говориться, що „така руда та погана“...

ХОЧУТЬ ВКОРОТИТИ ПРАВА КОТАМ.

Ліга Охорони Риби і Звірів Північної Альберти зажадала від посадики міста Едмонтону, щоб у місті могли держати люди котів тільки за платним дозволом, бо коті — то страшні нищильники пожиточних та спілущих птичок. Кажуть, що навіть добре годований кіт нячить річно що найменше 50 пташок, а кіт, що ходить самопаш, нищить річно від 75 до 100 птиць.

В ПОЛЬЩІ АНІ СЛОВА ПРОТИ МОСКВИ

ВАРШАВА. — Польська преса подає тепер про Совети самі добрі вісті. І підкреслює, що як на торговельному полі, так і на політичному польські інтереси знаходять у Москві повне зрозуміння.

ГЕН. СІКОРСЬКИЙ І СОВЕТСЬКА РОСІЯ.

ВАРШАВА. — Генерал В. Сікорський, бувший польський прем'єр, помістив у „Курєрі Варшавським“ статтю, якою остерігає „приятеля Польщі“, Мусоліні, що Польща буде змушена вийти в тісні звязки з Советською Росією, коли далі буде чутися загрозою з боку тоталітарних держав. Ген. Сікорський звертає увагу Мусоліні на те, що політика Гітлера всюди провалюється та що Гітлер усюди тратить прихильників, а набуває ворогів. Заразом підкреслює, що коли Німеччина викличе війну, то та війна буде для неї катастрофою.

ДАЛІ ПРО „НІМЕЦЬКИЙ ТЕРОР“.

ВАРШАВА. — Польська преса далі переповняє на ріжними подіями, які мають бути доказом, що Німеччина допускається супроти польського населення терору, особливо на Шлеську. Далі пишеться про побиття поляків, про виселювання „навіть польських священників“ з парохій та про тероризування польського населення в Данцігу.

ПОЛЬСЬКО-ГАЛИЦЬКІ МЕТОДИ — „ЛЮДО- ІДСЬКІ“.

ТОРУНЬ. — Польська Агенція Телеграфічна подає, що польське населення Помор'я є обурене до краю німецькими методами фальшування стану людности. Оті німці нібито подають фальшиву статистику, зменшуючи таким чином число людности в користь німців. Польська Агенція, пускаючи ці відомості в світ, подає це як „людодійські методи нищення польщини“.

І ТУТ — УКРАЇНА.

ІНСБРУК (Німеччина). — Гаролд Календер, кореспондент часопису „Ди Нью Йорк Таймс“, відідуєчи Тироль, давню частину Австрії, а тепер приналежну до Великої Німеччини, зазначає, що полуднева частина цього краю ще далі під Італією, куди попала по світовій війні. Він подає, що населення було певне, що як Гітлер погодився з Мусоліні, то полудневий Тироль вернеться назад до свого дня. Таке заповідали німці з Берліну, коли ще не було згоди між Мусолінім і Гітлером. Але тепер те все збувається мовчанкою. В інструкціях з Берліну нема нічого про полудневий Тироль, але зате є багато матеріалу про те, що діється в Данцігу і в Україні.

ТЯЖКИЙ ПОРІД.

ЛОНДОН. — Не везе з советсько-бритійським договором. І ледви, чи до нього прийде. Бо Совети далі стоять за те, щоб Англія зобов'язалась їх боронити в кожному випадку. А того вона не хоче. Совети твердять, що інакше вони впадиб жертвою, бо треба було б їм боронити Польщу й Румунію — замість того, щоб це робила Англія.

ІННІЦЕР ПРОТИ НАЦІСТІВ.

ВІДЕНЬ. — По всіх католицьких церквах оголошено пастирський лист кардинала Інніцера, яким він взиває вірних і духовенство до боротьби з новими нацистичними розпорядками, що оподатковують церковні добра. Взиває до боротьби „за незалежність католицької церкви і проти її поневолення“.

ДАЮТЬ ПОЛЬЩІ НАДУМАТИСЯ.

БЕРЛІН. — Преса пише про інспекцію „західньої стіни“, себто про поїздку Гітлера над Рен. І стверджує, що Німеччина має там такі укріплення, що є „непереможна“. Оглядини польсько-німецької границі трохи відложено на те, щоб дати Польщі час до надуми!

ПОЛЬСЬКА КРОВ У НІМЦІВ, А УКРАЇНСЬКА — У СМІЛІ-РИДЗІВІ

ВАРШАВА. — В польській пресі пишуть із здивуванням, що на чолі німецької армії стоїть ген. Вальтер фон Бравіч, що походить — з польського роду Брохавічів, що боровся з німцями!

НАПРУЖЕННЯ МІЖ РУМУНІЄЮ І БОЛГАРІЄЮ.

СОФІЯ (Болгарія). — В цілій Болгарії є обурення на те, що румунські жандарми вбили 22 „невинних болгарських селян“. Румунська влада називає тих селян „бандитами“, що „нападали і грабили“. І зачисляє їх до македонців. Це останнє настільки подобає на правду, що вбитих зачисляють до македонських революціонерів, що допомагали болгарським змаганням дістати назад Добруджу, яку забрала Румунія.

СВОБОДА ("LIBERTY")

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1948.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свобода“: BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016.
4-0807.

3 Канада належить посылати гроші лише на т. зв. „Foreign Money Order“.

Адреса: „СВОБОДА“, P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ГЕРМАНИ Й СЛОВ'ЯНИ

(Від власного кореспондента „Свободи“).

Прага, початок травня 1939 р.

Відколи Німеччина обсадила Чехію й Моравію, слов'янська справа вступила в нову розвою добу. Не краща вона від давнішої, але — інша. До березня 1939 р. слов'янська справа стояла в практиці дуже але, нині вона стоїть але і в теорії. До березня щоденна дійсність виглядала так, що брати-слов'яни гнобили один другого далеко гірше, ніж це робили чужі. Москві, поляки й чехи гнобили українців, поляки й москалі гнобили білорусів, чехи гнобили словаків, серби — хорватів і слов'янів. Але теорія з цим не рахувалась. Бо були люди й товариства, що працювали над взаємним порозумінням слов'янських народів, були політики, що вважали таке порозуміння — хай десь у далекій будучності — можливим. Ці люди, товариства й поодинокі політики сподівались, що коли-небудь чейже настане день, коли „брат обійме найменшого брата“, коли здійсниться мрія українських Кирило-Методіївців, російських слов'янофілів, польських хлопоманів, чеських і словацьких будителів, що спільність мов і культур приведе слов'ян також до спільності державної, хай у формі великої слов'янської федерації, хай у формі самостійного, але братнього й добросусідського співжиття.

Події останнього часу примусили й цих теоретиків слов'янської взаємності замовчати. Принаймні на якийсь час. На слов'янським фронті тепер тихо. Практика показала, що не тільки вороги слов'ян ідуть походом на слов'янство, але що й самі слов'яни при розв'язуванні воїх взаємних суперечок готові — один другого в ложі води втопити. Чехи своєю нерозумною політикою супроти словаків та українців ослабили свою державу внутрішньо й допомогли німцям розбити її остаточно. Словаки знов проявили підчас останніх подій аж таку ненависть до чехів, що, не зважаючи на тих 20 літ поневіряння в чеській ярмі, таки годі її зрозуміти. Знову чехи з свого боку поводились супроти карпатських українців дещо навіть гірше ніж мадяри. А що діється в Польщі, де поляки лютують над українцями гірше, ніж лютували колись найгірші англійські сатрапи в Ірландії! А що діється в Україні, під Совєтами, де край систематично вилюднюється голодом, терором та переселенням українців на північ! Прихильники слов'янської взаємності справ-

ді тепер опинились ні в цих, ні в тих. Їм дійсно нічого не лишається, як сидіти тихо й не рипатись.

Та ідея, яка жила більш ніж сто літ і захоплювала таких велетнів духа, як Добролюбов, Шевченко, Шафаржик, Коляра, Костомарів, Штросмаркер, не може загинути без сліду. Особливо тепер, коли всім слов'янам без винятку загрожують однакова небезпека. Ні для кого не таємниця, що як А. Гітлер у своїй книзі „Мій бій“, так і Альфред Розенберг, теоретик та ідеолог німнішньої Німеччини, в своїй книзі „Міт двадцятого століття“, широко й отверто кажуть, що слов'янські землі — це природний терен для дальшого розселення німецького народу. Цю свою думку вони обгрунтовують цілою низкою ріжких доказів, між іншим — це й тим, що слов'янська раса — це раса нижча в порівнянні з германською, а що в природі вищий гатунок усе отримує перемогу над нижчим, то виходилоб, що німцям і сам Бог велів опанувати землі, заселені представниками „нижчої раси“ — слов'янами.

Германський похід на слов'янські землі триває вже мало не дві тисячі літ. Колись у дозвж цілої ріки Лаби аж до Гамбурга жили самі слов'яни (т. зв. полабські слов'яни). Ще й тепер, коли їхати долиною Лаби, денеді впадають в око з німецького становища цілком неможливі місцеві назви, напр. Добрилу-Веселі, Новавес і т. д. Німці ці назви нічого не кажуть, але слов'янин зразу догадується: ага, Добрий Луг Веселий, Нова Вєсь (Нове Село). Протягом століть німці доценту викоринили цю первісну слов'янську людність; залишилися від неї лише маленькі островці в околицях Берліна (венди над Шпреевою) й в Горішній Лузиці коло Драйана (Лужицькі серби). Але незабаром і ці островці зникнуть, як що німці не схотять їх зберегти як курйоз, як атракцію для чужинців, як атракцію зберігають індіан у їх резерваціях.

Нинішній новий похід німців на слов'янські землі, похід організований, опертий на нечужу збройну перевагу, мусив би, властиво кажучи, спонукати слов'ян до змирення з новою лав. Бо всі розрахунки й надії, що німецький похід тепер спиниться, не мають ніякої підстави. Німецький нарід мусить добути для себе місце під сонцем, бо це справді неможливий стан, коли німці живуть по 140 душ на квадрат-

вий кілометр, тоді як інші народи мають лише 20 або 30 душ на кв. кілометр. Правда, французи, англійці, бельгійці та голландці живуть також дуже тісно, але вони мають колонії, куди лишок їх населення може виїхати. Німеччина також спинила свій похід на слов'янські землі, принаймні на якийсь час, колиб дістала назад свої колишні колонії. Але вона ледве чи їх дістане. І то не тому, щоб вони були такі цінні (Того й Камерун великої цінні не мають), а тому, що англійці чи французи є тої думки, що німці, ставши раз твердою ногою на колоніальних теренах, цим не заспокояться й підуть далі, здобувачи все нові простори й добираючись і до кращих і цінніших колоній. А цього вони й інші держави, що мають колонії, не хотять. Тому німцям готово не лишитись нічого іншого як іти походом на слов'янські землі, які лежать найближче й де опір буде найслабший.

Та слов'янські народи якось не усвідомлюють собі цього стану річей і сваряться тепер ще гірше, ніж сварились, коли ніякої небезпеки не було. Чи надіються вони на свою плодючість, що, мовляви, нею переможуть усяку чужу інвазію? Правда, ця плодючість дуже велика, й природний приріст слов'янської людності залишає приріст людності неслов'янської далеко за собою. Не зважаючи на світову війну, скільки слов'ян в Європі зросла в роках 1900—1928 з 135 на 180 мільонів, що дає майже 2 мільйони річно. Коїб цей приріст і далі (був такий самий, то миб тепер мали в Європі 200 мільонів слов'ян. А німців є тільки 80 мільонів. Та німці тепер цілою силою підганяють приріст своєї людності, тоді як природний приріст слов'ян починає спинятись. Чехи, напр., за останній рік мали лише 15 тисяч приросту — це на 8 мільонів душ! А як має прим. розростатись український нарід, коли його всоди тиснуть, коли його скрізь обсіли злидні, коли йому в цілій займанщині вибивають землю зпід ніг?

Надія на плодючість — це річ дуже непевна. Але можливо, що провідники слов'янських народів поділяють думку, яку колись висловив „батько чеського народу“ Франтішек Палацький. Бачучи, як його землі крутяться між Віднем та Москвою, як одні стають німцями, а другі москалями, він написав: „коли чехи мають перестати бути чехами, то я волю, щоб вони стали німцями, ніж мають стати москалями“. Та цю думку можна зрозуміти, бо коли нарід стоїть перед альтернативою: поінимитись вабо помочі

сковитись — то ясно, що краще поінимитись, себто прилучитись до європейської культури. Але перед слов'янами тепер стоїть інша альтернатива: залишитись слов'янами або поінимитись. Тут, здавалось, ніякого вагання бути не може. А що залишитись слов'янами можна єдине створенням одноцілого слов'янського фронту — то здавало-

сяб, що на це й мусіли бути звернені всі змагання й всі сили. Та так не є. Що більше. Слов'яни так доїли слов'янами, що, як це дивно не виглядає, але так є, що слов'янська тема тепер між слов'янами тема найбільш непопулярна. Дуже слов'яни на ній полеклись. А українці найбільше!

М. Сив.

З РІДНОГО КРАЮ

Напад на Народний Дім у Вишатичах.

У понеділок, 17. квітня ц. р., двадцять „кракусів“ (між ними Вірбан Міхал, Вірбан Володзімеж, Ясевич Францішек), під проводом свого презеса В. Зубіка, озброєні в каменюки та цегли вибурили до Народного Дому в Вишатичах, повіт Перемишль. У „Народному Домі“ є Районова Молоднярня, споживча кооператива та кредитова спілка, читальня „Просвіти“, Кружок Сільського Господаря, обклали будинки камінням і цеглами. По відході напасників на даху Народного Дому сталося порозбиваних кілька сот дахівок.

Другого дня пізнім вечором ті самі „кракуси“ під проводом свого ватажка напали ще раз на „Народний Дім“ і цим разом побили цеглами крамаря Ярослава Сенюру та Василя Сенюру, які вийшли були з крамниці, як „кракуси“ наближались. Ярославові Сенюрі розбили голову та вибили два зуби, а Сенюрі Василеві зломали коліно.

Зпід „Народного Дому“ кракуси пішли до дому голови читальні „Просвіти“ Омеляна Литвина та повививали всі шибви.

В середу рано Сенюра Ярослав зголосився на станиці поліції в Журавиці та повідомив команданта про повнші події. Командант відповів Сенюрі, що за побиття та за ви-

биті шибви можна скажити до суду, а за напад на „Народний Дім“ битися з винувниками — „хто буде мати більшу силу, той виграє“.

Пожегі в Бережанщині.

6. квітня ц. р. вполудне посталала з „невідомих“ причин пожежа в будинках Домки Корбилової в Потуторах. Все згоріло до тла й коні, корови, безрого та дріб. Нещасні люди вивалилися ледви з душею з хати. Крім того згоріли теж господарства Гната Ракла та Василя Романова. Шкоди більше як на 10,000 злотих.

З Бережан приїхала була вогнева сторожа. Підчас рятівання приїшло до непорозуміння між мешканцями Потутор, вогневою сторожею та польською поліцією; з того всього вийшов найгірше Іван Хичій, бо з полонаними ребрами.

Залюкане населення як день так ніч береже свого майна. В Потуторах це вже друга пожежа за два місяці. Того самого дня над ранком повсталала також із невідомих причин пожежа в будинку української кооперативи у Біщі. Вогонь знищив внутрішнє улаштування та товари, будинок вдалось людям урятувати. У кооперативі за стінною перегородою спав крамар, який збудився від якогось підозрілого стукоту. Коли вийшов зпоза перегороди, кімнату охопив уже вогонь.

„Панове жидзі, то зухвальство...“

„Слово Народове“ з 26. квітня в статті п. з. „Панове жиди, це зухвальство невимісне!“ пише, що:

„Жиди рішили використати конкнктурну боротьбу з гітлерівською Німеччиною до своїх власних, загально-світових цілей“. Ми тим не хвилювалися, колиб жиди не зраджували охоти реалізувати за одним замахом свої цілі у Польщі. Якщо англійці можуть, як сказав Лойд Джордж — торгувати навіть з людоїдами, то ми, поляки, можемо боротися з німцями в тому самому часі й в тих самих лавах, що й жиди. Але не можемо дозволити випускати жидівських рахунків на польській шкурі й тим нашим „попутчикам“ мусимо порадити, щоб поводились пристойніше!

„Жидівська преса починає тепер у Польщі атакувати польський народовий табір за його націоналізм. Гітлер є націоналіст, отже геть з польським націоналізмом, ось гасло, іншими звичайно словами формульоване — на шпальтах жидівської преси. Енденція перецілювала до Польщі гітлерівську заразу, отже геть з енденцією, не вільно нічого сказати на жидів, не вільно звизвати поляків купувати в польських skleпах, бо це ослаблює „польську“ єдність у боротьбі з німцями.

„Ось найновіші жидівські гасла. Вони тепер найкращі слов'яни, вони покликаються на перемогу Яна III. під Віднем над поганами, вони нам пригадують Грунвальд, вони з себе роблять хорунжих польської народовой державної ра-

ції. Вони то розсївають по цілому світі вїстки — згідно з їхніми поняттями й ментальністю — що мають загрозивати народами до боротьби.

„Радимо жидам вповні зчлїливо: нехай це скінчиться. Не гадаємо оправдуватися перед жидами щодо наших поглядів і нашої політики“.

Далі „Слово Нар.“ твердить, що сьогоднішню добру поставу Польщі, а тимсамим і ситуацію жидів треба завлачувати в першій мірі польськомо протинімецькомо таборові, тобто вшехполякам. „Слово Нар.“ радить жидам, щоб невинно думали про свою еміграцію з Польщі в широкий світ і пише:

„Якщо війни з Німеччиною не буде, то нехай жиди не думають, що польський народ може зрезигнувати з того, щоб якнайвишдніше влаштуватися в своїй батьківщині. Якщо війна буде, то як собі жити уявляють наш поворот з фронту з шаблями в руках до цивільного життя, життя господарського, так сильно опанованого жидами“?

Аматор театру.

Підчас вистави цікавої пєси якийсь пан розмовляє голосно зо своєю сусідкою. Глядач, що сидить перед ним, обертається лютий і каже:

— Я не розумію ні слова!

На це панок відповідає:

— Ви і не потребуєте того слхати, що я говорю до своєї жінки.

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРІЧНА ХРОНІКА

В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.

Частина третя.

(79)

Каравана, котрої дожидав Кудеяр, була дуже важна. Вєсад за послом, що приїхав до Москви з Криму, разом з Кудеяром, прибув від хана до царя гонець з тайною звісткою, що турецький цар невідмітно хоче з весною йти на Астрахан, та що хан мимохіть буде зобов'язаний пристати до нього. Тепер хан усіма силами відраджує це турецькомо цареві, а коли не відрадить, то з турецької любови до московського царя буде вмисно робити так, щоб турки Астрахану не завоювали; за таку дружбу хан жадав від московського царя таких дорогих гостинців, яких ще цар Іван йому не давав. Після о державної війстєй московський цар відправив з кара-

цар не велів забрати від них хліб через людську нужду або в тій цілі, щоб самому продавати його з зиском; вони продавали свій хліб за границю. Тим робом каравана, що йшла під той час, була незвичайно багата.

Для безпечности тої каравани в степу приказано було провожати її трьома станицями: перша йшла за нею з Новосілля, друга і третя мали зустріти її коло Бистрої Сосни, прибувши з Рильська і з Путивля.

Ми бачили, як невдало сповнили рильчани свій обов'язок. Відповідно до вказівок піддавших рильчан, Кудеяр велів підійти ближче до урочища Лівня, де був перехід через Бистру Сосну і де вже заходились оселі. Підходячи до того місця, опришки побачили юрбу людей, що сиділи спокійно коло ватри. Їх коні попутані паслися.

Кудеяр догадався, що то путивляни, приказав одній частині своєї ватаги зайти поза плечі сидлячих і стати за лісом, щоб на даний знак вискочити зо своєї засідки і стріляти в путивляни, а сам з кінними їхав прямо на них; у

робинах рушничі були наготовлені з тліючими гнотами, котрі треба було лише при помочі пружинки нахилити до пороку, щоб вистрілити. Путивляни дивилися на їздців, що зближались до них, та думали, що то рильчани; вони ввелись в тім тим більше, коли справді пізнали з ливя кількох рильчан з піддавших розбишаків і тому підступили їх до себе, не заряджуючи ніяких засобів обережності.

— Боже помагай вам, брати путивляни, — сказав Кудеяр — ви прийшли каравани зберігати, а ми прийшли її розбивати. Знайте, брати, що ми за люди. Ми всі під опалою. Цар-мучитель нас з домів усіх вигнав, рідно нашу замучив... цар-мучитель багато крові невинної пролив... Ми задумали задля всього християнства і всієї святоуської землі скинути його з престоло, а посадити на престол російського царства князя Володимира Андрієвича. З нами разом земські бояри. Ми тепер прийшли за тим, щоб каравану розбити, відгонити царського касу відбрати, щоб було чим військом князя Володимира Андрієви-

ча удержати. Хочете з нами разом? Ми вам зараз дамо плату від князя Володимира: я від нього приславний чоловік. І каравану собі заберемо. А як Бог дозволить князеві Володимирові сісти на престол, то він дуже вас нагородить.

Станичний голова Ігор Шапов дав Кудеярові таку відповідь:

— По твоїй мові бачу, що ти не з Москви родом чоловік. Бог тебе знає, хто ти такий, тільки я по душі тобі скажу: для нас що піп то батько: чи на престолі буде сидіти Іван чи Володимир, то ми йому хлоппи. Колиб у твого князя Володимира Андрієвича була сила велика, тоді інше діло, інша мова булаб... А то в нього сили нема; досі ми нічого такого не чували. Опальним людям мало що з серця скажеться. Як іти проти царя Івана, скоро за ним цілий руський народ? Нас побють і відведуть до царя Івана, а який він у тїні, всім то відомо. В царя Івана вояків більше ніж у тебе.

(Дальше буде).

• 3 ДНЯ •

СОВЕТСЬКІ „ОСЯГИ“.

Кореспондент „Нью-Йорк Таймсу“, Гарольд Дені, який усе симпатично відносився до Советів і виправдував не раз їхні помилки, доносить 15 травня ц. р., що Совети тепер стараються відучити своїх громадян пити московську традиційну „водку“, а хочуть навчити їх пити пиво, і „культурний напиток“ — шампан.

Початок цього дав сам Сталін. Прочитавши це, симпатичні Советів з радости аж прослезився. А за слізами не побачив того, що далі написане у згаданій статті, а що є тяжким обвинуваченням советської системи.

СКІЛЬКИ ВИРОБЛЯЮТЬ ВИНА?

Дені дослівно пише: „Започатковано амбітну програму виробу вина. Минулого року, за офіційними обчисленнями, харчева індустрія дала краєві близько 100 мільйонів квартів звичайного вина, а до 1942 року, що є останнім роком третьої п'ятирічки, вона має дати 150 мільйонів квартів. Виріб і вжиток шампану також заохочують, а то тому, що вважається його за „культурний напиток“. Минулого року советські винарні випродукували один мільйон і сто тисяч великих пляшок вина, в порівнянні до 160 тисяч пляшок, які витворювали три роки тому. Харчева продукція обіймає випродукувати чотири мільйони великих пляшок шампану цього року, а дванадцять мільйонів 1942 р.“

Отже на основі офіційних обчислень советська харчева продукція виробляє під сучасну пору сто мільйонів квартів звичайного вина річно. Коли взяти під увагу, що в Советіх є 170 мільйонів людей, то на одного советського громадянина припадає трошки більше як пів кварту на рік. Себто стільки, скільки пересічний французький робітник випиває при одній обіді.

ПОЩО ЗАОХОЧУВАТИ?

Вирінає питання, пощо заохочувати громадян до вина і шампану, коли тих продуктів так мало? На це відповідає Гарольд Дені:

„Головною причиною, що советський режим так запально старався збільшити продукцію, є це, що він хоче дати людям із великим заробітними платами, таким як „стахановці“ й вищі інженери, щось, на що вони могли б витратувати надвишку своїх заробітків. Більшу частину продуктів шоденної потреби, таких, як убрання, сукно і подібне, німні неможливо, або майже неможливо, дістати. Одинокий спосіб, у який ті, що заробляють великі платні, могли б дістати за свою працю якісь речі, є витрата на локсути. Це свого роду: застав їх пити шампан“.

ТАК ВИПОМПУЮТЬ ГРОШІ.

Ось у той спосіб большевицький уряд випомпує гроші від тих своїх нечисельних громадян, яким за працю змушений був заплатити більшу плату. Замість дати їм одержані мешкання, поживний харч, він змушує їх за великі гроші купувати такий локсус, який є шампан, та в той спосіб, гірше від найбезпечніших капіталістів, видає їм тяжко запрацьовані гроші.

Гарольд Дені у своїй статті згадує також і про советське „пиво“, до якого накликає Сталін своїх підвладних, щоб вони його пили. Дені каже, що те пиво дотепер було огідне. Він порівнює його до „білдж водер“, себто до тої стухлої, зогнилої й воночної води, що збирається на дні дерев'яних кораблів, чи човнів.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ДІТРОЙТ, МІШ.

Вісті з Народного Дому.

Зимовий сезон праці скінчився. І по тяжкій праці — Укр. Народний Дім пригортається до літнього сезону. А є перед ним багато наміченої праці.

Окружний Зїзд Союзової Молоді.

Уже від довшого часу молоді говорять про цей зїзд. Запрошені — Шікаго, Клівленд, Віндзор, Толідо, Акрон і Торонто. Буде презентація з головної канцелярії. Придуть гості й цікаві. Треба, щоб лиш Дітройт дописав!

Тепер є обов'язком кожного українця, що має діти, подбати, щоб його дочка чи син були на цим зїзді. Це є того роду перший зїзд молоді в Дітройті. Доложимо ж усіх старань, щоб він випав якнайкраще.

Зїзд цей відбудеться в неділю, 28. травня, в Укр. Нар. Домі. Відчити на різні теми, виголошені самою молоддю, почнуться уже в 2. год. пополудні. Вечором, десь коло 6. години, буде величавий бенкет, отриманий з танцями.

Неділя, 28. травня, це неділя Союзової молоді в Дітройті. Але є запрошена вся українська молодь — чи належить до У. Н. Союзу, чи ні. Треба, щоб і родичі Союзової молоді прибули, треба молоді допомогти в її праці для добра Союзу й української ідеї. Тому пам'ятаймо на 28. травня — день Зїзду Союзової Молоді в стейті Мішіген. Річниця заснування У. Н. Д.

У вівторок, дня 30. травня, на самий „Декорейшен Дей“, члени-підприємці Українського Народного Дому святкують шесту річницю заснування Комітету У. Н. Д. В тім дні справляється величавий бенкет, яким наші добрі жіночки вже від 3 місяців журяться, щоб усе добре приготувати. А, як повідомляє мене п. В. Чмир, аранжер цей огазі, вже дотепер продано понад 500 білетів.

Просимо не забути і за цю річницю. Запрошені є також гості з околичних міст. Доложимо усіх старань, щоб і тут був повний успіх.

Пікнік У. Н. Д.

Також на літній сезон Укр. Нар. Дім приготує два пікніки. Один відбудеться 4. червня в городі Тимочка. Другий аж у жовтні. Всі доходи призначені для сплати довгів У. Н. Д.

Про всі ці підприємства будуть окремі оголошення в „Свободі“, де буде подана повна програма. Слідить за ними!

Д-р А. Т. Кібізей,
предс. У. Н. Дому.

ЮРІЙ ГОРЛІС-ГОРСЬКИЙ

В ОКОЛИЦЯХ ХОЛОДНОГО ЯРУ НАД ДНІПРОМ НА ЧИГИРИНЦІНІ,

Існувала в останню революцію СВОЕРІДНА УКРАЇНСЬКА „РЕСПУБЛІКА“, котрої громадяни боролися під українським прапором проти червоної московської гордині аж до 1922. року, даючи цим живий приклад, як невеликі числом, але сильні духом можуть успішно боротися з незрівняно сильнішим ворогом. ОТСЮ ВЕЛИКУ ПОДІЮ, що стала вже предметом історичних розслідувань та сюжетом поем і драм, автор, що самий був її учасником, уобраз у форму повісті, даючи цим читачеві немов би нагоду брати особисто участь у великопам'ятній боротьбі.

2 ТОМИ — 2 ДОЛЯРИ.

Замовляти у:

„SVOBODA“
81-83 Grand St., Jersey City, N. J.

МІЛВОКІ, ВІС.

Протест проти мадярів.

Наш новозаснований відділ ОДВу перевів недавно в церковній салі при вул. Вест Скот протестатійне віче, звернене проти мадярів. Виголосили промови місцеві і позамісцеві бесідники. На віче прибули два місцеві репортери американських газет, які точно вписували про ціль віча, взяли знімки з віча, а також копії приладжених резолюцій.

Позамісцевими промовцями були: Петро Дідик із Шікаго та студент з університету в Дубюк, Л. Годівський. З місцевих забирає слово парох укр. прав. церкви, о. П. Журавецький. Переведена на рідних сівовиків і втікачів з Карпатської України збірка принесла \$42. Зложили: С. Ковтун \$6; о. П. Журавецький \$5; по \$2: І. Оришин, П. Побережний, М. Адамчук, В. Яремчук, І. Білинський, П. і І. Сенчишин; по \$1: П. Ковальський, А. Ковтун, Т. Барсук, І. Пуцько, Я. Дугош, Г. Дан, Т. Танін, М. Гарасимович, П. Стечик, місцевий дяк Голдман; по 50 ц.: П. Лозовий, А. Гатала, І. Гладій. Разом з дрібними \$42. По відтягненні коштів вислано через Об'єднання \$33 на призначену ціль.

Повища сума, як на Мільвокі, невелика. На жаль, багато є ще в нашій громаді таких у-

країнських громадян, які не розуміють, чи не хочуть розуміти, ваги організованості. Вони мало цікавляться українськими суспільними справами і мало освідомлені в тих справах.

Марія Псюк.

ФІЛАДЕЛЬФІЯ, ПА.

Ювілей від. С. У. А.

Товариство ім. Ольги Басарової, від. 46 С. У. А., 23 квітня ц. р. відсвяткувало 10-літній ювілей свого існування. Свято відкрила передсідниця відділу, пані М. Горюхівська. Концертна програма випала дуже гарно. Молодий хор під проводом диригента п. Степана Марусевича відспівав гарно кілька українських пісень. Деклямації виконали панни: С. Сенюк, Е. Жовковська та пані М. Стрелен. Святочну промову виголосила пані О. Штогрин. По концерті передсідниця п. Горюхівська попросила гостей на обід. Були представники і представниці з громади й різних товариств. Тостмайстром була організаторка цього товариства, пані Юлія Бурак. По обіді вона поклікала на бесідників різні особи зпоміж гостей, а серед них д-ра В. Галана, який у своїй промові представив положення сівовиків у Карпатській Україні й попросив при-

явних про жертву на ту ціль. Присутні радо на це згодилися. Збіркою занялись пані: М. Телятник, Е. Гнида і М. Мила.

Зложили: І. Затонський \$2; по \$1: Юлія Бурак, М. Горюхівська, О. Штогрин, І. Венгрінюк, А. Шагала, Н. Солтанюк, О. Фостик, В. Рутецька, А. Сивуляк, д-р В. Галан, Т. Свиступ, П. Чермерис, Е. Кульчицький, К. Буката, М. Григорчук, М. Гелета, В. Лобурак, М. Креденсор, К. Шпікула, М. Гальчук, М. Насевич, С. Грецишин; решта дрібними. Разом \$44.60, які вислано через Об'єднання на призначену ціль. М. Мила, секр.; Е. Шпікула, касієрка.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ.

БОСТОН, МАСС.

Підготовка до ювілею У. Н. С.

Приготовляємось до величавого 45-літнього ювілею У. Н. Союзу. Управа відділу 238 разом з членством живо зацікавлена тим святом у наших стейті й сподівається, що до влаштування цього свята стане разом з іншим відділом, 374. Бажане любоб, щоб узяли участь відділи з сусідніх стейтів, з Ровд Айленду, Нью Гемшир, і разом заманіфестували сили нашої організації. Розбивають нас вороги всюди, де тільки можуть. А ми повинні зєднуватися всюди, де можемо. Влаштуючи час до часу разом такі більш свята, ми наберемо довіри до себе, бо самі наглядно переконаємось про свою єдність і солідарність.

Згадане свято приготуємо на неділю, 23 липня ц. р., у волинсько-українським парку, в Метуен, Масс., там само, де був пікнік нашого відділу минулого року. Околиця дуже гарна і повітря чисте. На свято прибуде гол. рек. секретар У. Н. Союзу, Дмитро Галичнин, і виголосить святочну промову. Буде теж говорити член нашого відділу, адвокат Д. Романів.

З цим святом отримане посвячення прапорів нашого від. ім. Е. Коновальця, ц. 238, яке довершить о. В. Касків. Супроти цього прохаємо інші місцеві товариства, щоб здержалися на той день із своїми підприємствами, щоб ми собі взаємно не шкодили.

По всіх святкових церемоніях наступить спільна забава з танцями, співами і т. п. Пригравати буде українська оркестра О. Галатина. Заздалегідь просимо наших громадян, корі не мають своїх авт, щоб згодилися у цілі зарезервувати босів. Бо внаслідок Світової Вистави в Нью-Йорку босів тепер не легко дістати.

Комітет старатиметься в усьому задоволити тих, що прибудуть на те свято.

За управу від. 238:

Петро Мороз, предс.; П. Бербельський, касієр; Н. Дави-скиба, секретар.

РИБА ДУЖЕ ПОЖИВНА.

Не все те, що їмо, однакову вартість має для тіла. Є поживи, що дуже багаті і на білковину і на товщі і на мінеральні солі, однаке тіло не може легко використувати тих складників. Досліди показують, що тілу найлегше використувати ті поживні складники, що знаходяться в рибі. На другім місці стоїть м'ясо, а на третім молоко. Та треба пам'ятати оту приповідку, що каже: Що для одного шлуночка добре, те для іншого шлуночка може бути отруєно. Одному шлуночку легше травити м'ясо, а іншому рибу. Ще іншому молоко. От, молоко то дуже добра пожива, однаке є такі шлуночки, що страшенно обурюються проти молока. Молоко їм шкодить.

КАРА ЗА ВИПОВНЕННЯ МЕЛЬДУНКОВИХ КАРТОК УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Староство в Чорткові показало о. Я. Т. гривною 100 зл. за те, що в червні 1938. р. вніс до бюро евіденції населення у громадським уряді в Улашківцях зголошення українською мовою про тимчасовий побут у нього осіб. Староство стануло на становищі, що виповнення мельдункових карток українською мовою є зазначанням обов'язку зголошення, наказаного розпорядком про евіденцію і контролю руху населення. Покараний відкликався до суду і 14. м. м. відбувся розправа перед трибуналом окружного суду у Чорткові.

Обор. д-р В. Електрович виказував, що підсудний о. Я. Т. як українець має право по думці закону про мову з 31. липня 1924. р. та тексту законотворчих мотивів до того закону вносити українською мовою всі письма до самоуправних урядів І. і ІІ. інстанції у справах їх компетенції, зокрема цією мовою доконувати всі вимагані законами зголошення як напр.: про скликання зборів, вибір та уконститування виділів товариств, зголошення кандидатів на радних до самоуправних установ, на послів і т. п., отже також про приїзд осіб на тимчасовий чи постійний побут. Дотепер за десять років існування закону про евіденцію і контролю руху населення не карано нікого за виповнювання мельдункових карток українською мовою.

Колиж навіть в останнім році деякі староства зачали за це карати, окружний суд у Коломиї і в Чорткові аж до останнього часу такі рішення староств відхиляв із вище наведених мотивів.

Однаке трибунал по довгий нараді оголосив присуд, яким засудив о. Я. Т. за промах з ст. 25. І. 2. розпорядку президента з 16. III. 1928, поз. 309 про евіденцію і контролю руху населення на гривну 10

зл. з заміною на один день арешту.

В оголошенні усно мотивів присуду подано, що згаданий розпорядок та сперті на ньому внутрішніх справ докладно означують всі формальності, зв'язані з обов'язком мельдування приїзних осіб і за неповнення цих формальностей загрожують карами. Виповнення мельдункової картки українською мовою слід уважати несприятливим приписаних формальностей, отже неповненням публично-правного обов'язку. А що мельдункова картка не є ані „поданням, ані „заявою“, тому до неї не має пристосування закон про мову.

Згаданий присуд є остаточний, бо згідно з новедею до процедури в карно-адміністративних справах нема тепер касації до найвищого суду.

З огляду на таке вирішення справи і виданий недавно обіжник староства до всіх громадських урядів про обов'язок доносити у справі виповнювання мельдункових карток українською мовою, посиляться нові кари на наших свідомих громадян.

ДОСЛІДИ НАД НАЙБІЛЬШИМ ЛЕДНЯКОМ.

З початком березня ц. р. вїхала з Москви наукова прогулька в гори Тас Гаятаг, що віддалені 300 км. на схід від Верхоянська в Сибірі. Завданням експедиції перевести досліди над найбільшим континентальним ледняком, якого поверхня обіймає 25 кв. км.

ПОШИРЕННЯ ОВОЧЕВИХ ДЕРЕВ У БУВШІЙ АВСТРІІ.

Хліборобське населення бувшої Австрії дістало від партії наказ садити якнайбільшу кількість овочевих дерев. Переведена тепер статистика виявила, що в самій тільки Стірії і Бургенланді є 7 мільйонів овочевих дерев. Німецький уряд змагає до того, щоб зовсім себе незалежнити від імпорту овочів із закордону.

ПОЗІР! ОБУРН, Н. Й., І ОКОЛИЦІ!

ОДИНОКА НАГОДА ПОБАЧИТИ ЧУДОВУ ФІЛЬМУ ПРОДУКЦІЇ АВРАМЕНКА:

ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ

несмертельна українська оперета

В головній ролі (Одарки) „український соловейко“

МАРІЯ СОКІЛ!

Побіч неї найкращі українські артисти й співаки:

МИХАЙЛО ШВЕЦЬ, М. КАРЛАШ, Д. КРЕОНА І ІІ.

Музика: АНТІН РУДИЦЬКИЙ!

ТІЛЬКИ ОДИН ДЕНЬ: СУБОТА, 20. ТРАВНЯ,

в „ОБУРН-ПАТЕР“, Обурн, Н. Й.

МАРІЯ СОКІЛ виступить ОСОБИСТО попол. ІІ ввечері!

ДЛЯ МАСОВОГО ПОШИРЕННЯ

Накладом Українського Національного Об'єднання Канади вийшли:

по українськи:

М. ПОГОРЕЦЬКИЙ:

„ДЕМОКРАТИЗМ“ СТАЛІНА

Брошура на 32 сторони з 7 карикатурами зображає маску демократизму з большевицької диктатури в Москві та її прислужників по всьому світу 5 центів

по англійськи:

THE UKRAINIAN CAUSE

Брошура складається з 3 частин: 1) радіової промови, котру проф. Г. В. Симпсон за саксатунського університету виголосив дня 3. січня 1939. року, а в котрій він підкреслює, чому українська національна справа стала певним питанням сучасної Європи; 2) карти етнографічної України, з поданням займанщин; 3) Радіової промови Василя Свистуна, українського діяча в Канаді, про домагання українців. Промова була виголошена заходами Канадійського Інституту для Міждержавних Справ дня 15. січня 1939. 16 сторін 5 центів

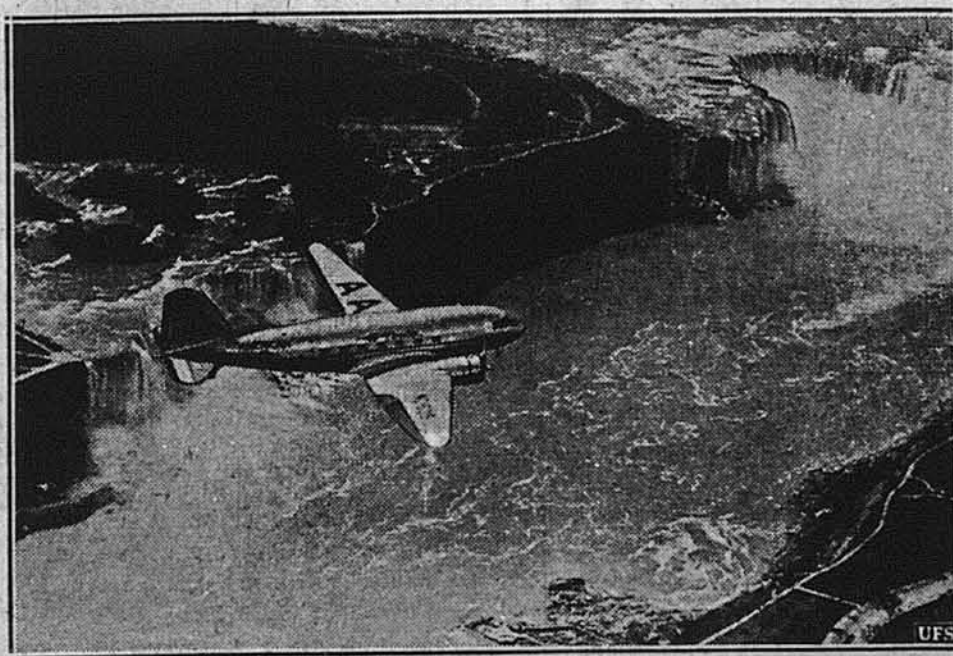
При замовленні більшій кількості відповідна знижка.

Шліть замовлення до:

„SVOBODA“

P. O. Box 346

Jersey City, N. J.

ВОДОПАД НАПАГРА

На ліво американський водопад, на право канадійський („Підкова“). Над ними уноситься літак підприємства „Америкен Ервейс“, яким люди виїжджають на оглядини водопадів.

30 СВІТОВОЇ ВИСТАВИ В НЬО ЙОРКУ

Спіральна дорога, що веде вниз від Трайблону й Кулі, Відвідувачі вистави, сходяться по цій дорозі, бачать перед собою широкий вид виставової площі.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

ШКАГО, ІЛЛ.

На поміч раненим Січовикам.

Колектував член 2 відділу ОДВУ К. Гавличинський. Зложив по \$2: Н. Мелешко, М. Подольск, Н. Онисів, Т. Ляшок, К. Капустяник, Н. Круж, В. Любас, М. Дворницький, В. Леско, О. Кукла, А. Береза, Н. Селіван, І. Савчин, С. Фута, О. Фута, Н. Ніколайшин, Мзуль 70 ц.; по \$0 ц.: І. Коваль, Н. Ткачук, Н. Батюк, С. Олійник, Ф. Греско, В. Семка, В. Кукла, М. Польовий, В. Шаха, А. Буняк, І. Круж, І. Кузьмичинський, А. Галай, П. Плато, Н. Чітвичинський, І. Дзівковський, Л. Доманчук, С. Олійник, М. Германович, Ю. Штеп, —

О. Шостак, А. Буняк; по 25 ц.: М. Тимчук, М. Ворончак, Л. Кучер, Н. Гула, І. Городицький, М. Служук, О. Лесюк, С. Ревак, К. Сичевський, М. Оленець, Витирський, С. Білінський, М. Петріт, П. Сачаский, П. Кухар, П. Діах, М. Сенів, Г. Штін, М. Канюк, О. Гузар, С. Семенюк, І. Мигас, Ю. Рижечинський, М. Волошин, Н. Кирилюк, Г. Писарчук, О. Киретюк, А. Пікульська. Разом зібрано \$38.45.

НЬО ЙОРКУ, Н. Й.

З відчиту раненим січовикам.

Підчас відчиту п. Е. Лаховича зложено на поміч раненим січовикам \$19.30. Жертували по \$1: Бергів, В. Різник, Е. Лахович, О. Беднарчук, Дарій, Філь, В. Череватюк, П. Задорський, Березівський, Рену зібрано дрібними.

ШКАГО, ІЛЛ.

З концерту «Святий Злук» на визвольну боротьбу.

Жертували: А. Мулячак \$5; по \$2: Н. Ціян, Н. Гуцул, В. Тимчук, С. Зейліна \$1.50; по \$1: проф. Грановський, О. П. Ковальчик, Дж. Мекеге, П. Мельник, К. Андрусечко, М. Пузик, С. Дзюдович, А. Пузик, М. Старик, М. Сталеніт, В. Дулик, М. Тимків, В. Лауэр, І. Мороз, А. Махник, А. Бучинський, П. Сукайко, М. Кусак, пані Ю. Небор, І. Зереняк, В. Гришечин, П. Корпан, С. Білас, К. Бурляк, І. Кукла, Г. Машко, П. Ковальчик, В. Корпан, С. Колоніський, С. Коцолівська, М. Байсарович, К. Лавик, О. Скошпещ, В. Мельник, П. Утрин, В. Лавик, П. Ганківський, П. Харовський, Шемедяк, М. Литвин, І. Бурляк, С. Дзвичинський, Ф. Мельник, А. Грод 75 ц.; Р. Гусайко 50 ц.; дрібними датками зложено \$3.30. Разом зібрано \$60.05. Гроші переслано через ІІУ ОДВУ.

КОГОЗ, Н. Й.

З Шевченківського концерту раненим Січовикам.

Жертували: Р. Білінський \$2; по \$1: О. М. Лисак, Р. Дзівко, В. Сташко, Н. Заблудський, І. Малак, В. Любичинський, І. Урмій, Н. Стефанюк, Ю. Спанск, К. Копирчак, М. Кушнір, А. Мадан, К. Заблудський, Я. Станко, Ю. Явченко, Ю. Ганчарик, по 75 ц.: О. Коник, В. Коник; по 50 ц.: Т. Малишкова, М. Мазурик, М. Білінський, С. Постолюк, Г. Недзівський, А. Гуска, Е. Урбан, А. Малик, М. Шаршонович, А. Мричко, М. Дертан, Т. Постолюк, С. С.; по 25 ц.: Р. Коник, Е. Дзямба, А. Михалшин, І. Ялош, Д. Зальонаній, Н. Гузар, Т. Рі; з панакхиди \$8.80; дрібними датками \$3.45. Разом зібрано \$40, які напередано ІІУ ОДВУ.

СІРАККОЗ, Н. Й.

Раненим Січовикам.

Підчас обіду в дні 26-го березня зложили свої пожертви в користь Карпатської Січі: О. М. Кузів \$2; по \$1: В. Прибило, М. Співак, І. Співак (з Фултон, Н. Й.), Г. Туревич; по 50 ц.: Д. Криш, М. Малик, М. Ліщинський, М. Камія, П. Бойка, М. Мерила, М. Гусак, В. Корняк; решту дрібними. Голова жіночої громади пані А. Дембильська зложила від організації \$5, разом \$24.75. Додаток до обіду \$33, а збірка 9-го відділу ОДВУ підчас Великодніх Свят \$25.50. Разом \$83.25.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС «СВОБОДА».

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШКАГО, ІЛЛ. Звичайні збори Секції Благочиння, від. 126, відбулися в неділю, 21. травня, в год. 12:30 сполудні, в парохіальній галі при Окей і Ріке ул. Пондоло, разом також, що членів записані в грамоті У. Н. Союзу по тих ролях, одержали дивіденду чеками, які будемо на цих зборах доручувати. Згодом на це просимо прийти на час. — А. Куропас, предс.; Р. Сидорик, кас.; І. Подольск, секр.

ШКАГО, ІЛЛ. Місячні збори Бр. Рокхестра Прес. Богородиці, від. 259, відбулися в неділю, 21. травня, в год. 2. сполудні, в галі парохіальній, 4950 С. Палатина ул. Обов'язком кожного члена бути присутнім на зборах. Уряд напominає догуючих членів прийти на збори і вирішити свої зазеглості. Також буде вибір комітету на пікіні. Уряд просить усіх членів прийти на зборах. — Андрій Фіца, рек. секр.

ШКАГО, ІЛЛ. Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 252, відбулися в неділю, 21. травня, в год. 12:30 сполудні, в галі 1944 Трі вул. Повідомляється, що вже прийшли дивіденди чеками; тому є обов'язком кожного члена прийти особисто і взяти свою чеку. Також просить усіх зазеглості свої зазеглості. — Г. Симонюк, предс.; П. Хомин, рек. сек.; М. Батюк, фін. секр.

МІЛВОКІ, ВІС. Звичайні місячні збори Тов. ім. Івана Франка, відділу 103, відбулися в суботу, 20. мая, в год. 7. вечором, в церковній галі, 1231 Скот стріт. Просить усіх членів і членкинь прийти на збори на означену годину, бо маємо багато важних справ до пологодження, як баль, пікіні. Маємо ухвалити, що мають відбудуватися і т. і. То всі зазеглості від самих членів. Подумайте теж за свої діти. На що присутіє їх до чужих організацій. Уряд просить усіх членів прийти на збори і вирішити свої зазеглості. Також напominає догуючих членів прийти на збори і вирішити свої зазеглості. Хто не може, просимо прийти на збори і подати причину. — Т. Танін, предс.; П. Стешик, кас.; Т. Барсух, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Збори Бр. св. О. Ніколая, від. 173, відбулися в неділю, 21. травня, в год. 1. сполудні, в У. Н. Домі на Мартин ул. Просить членів прийти на означену годину, бо маємо важні справи до пологодження. Догуючі членів повинні прийти свої зазеглості, які догують. Також просить тих членів, що мають діти, які ще не є членами, щоб їх випустити цього місяця. Тим самим пригадується членам, щоб прийшли і вирішили свої зазеглості; кожний член дістає чеку. — В. Братусь, предс.; В. Білінський, кас.; В. Бартош, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Місячні збори Секції Бр. св. П. Д. Марії, від. 112, відбулися в неділю, 21. травня, в галі церковній, зараз по Са. Божій. Просить усіх членів і членкинь прийти на означену годину, бо маємо багато важних справ до пологодження, як баль, пікіні. Маємо ухвалити, що мають відбудуватися і т. і. То всі зазеглості від самих членів. Подумайте теж за свої діти. На що присутіє їх до чужих організацій. Уряд просить усіх членів прийти на збори і вирішити свої зазеглості. Також напominає догуючих членів прийти на збори і вирішити свої зазеглості. Хто не може, просимо прийти на збори і подати причину. — Т. Танін, предс.; П. Стешик, кас.; Т. Барсух, секр.

АСТОРІЯ, Л. АР. Місячні збори Бр. св. О. Ніколая, від. 5, відбулися в суботу, 20. травня, в год. 7:30 вечір, в галі Укр. Дем. Клубу, 30-10 — 32 вул. Просить усіх членів і членкинь прийти на означену годину, бо маємо багато важних справ до пологодження, як баль, пікіні. Маємо ухвалити, що мають відбудуватися і т. і. То всі зазеглості від самих членів. Подумайте теж за свої діти. На що присутіє їх до чужих організацій. Уряд просить усіх членів прийти на збори і вирішити свої зазеглості. Також напominає догуючих членів прийти на збори і вирішити свої зазеглості. Хто не може, просимо прийти на збори і подати причину. — Т. Танін, предс.; П. Стешик, кас.; Т. Барсух, секр.

ТАВНТОН, МАСС. Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 122, відбулися в неділю, 21. мая, в Товаришській Галі, 147 Мейска Еве, в 2. годині сполудні. Просить усіх членів і членкинь прийти на означену годину, бо маємо багато важних справ до пологодження, як баль, пікіні. Маємо ухвалити, що мають відбудуватися і т. і. То всі зазеглості від самих членів. Подумайте теж за свої діти. На що присутіє їх до чужих організацій. Уряд просить усіх членів прийти на збори і вирішити свої зазеглості. Також напominає догуючих членів прийти на збори і вирішити свої зазеглості. Хто не може, просимо прийти на збори і подати причину. — Т. Танін, предс.; П. Стешик, кас.; Т. Барсух, секр.

АЛЕНТАВІ, ПА. Місячні збори Бр. чл. Архі. Михайла, від. 147, відбулися в неділю, 21. мая, в галі парохіальній, 803 Фронт стр. в 2. годині сполудні. Просить членів прийти на означену годину, бо маємо багато важних справ до пологодження, як баль, пікіні. Маємо ухвалити, що мають відбудуватися і т. і. То всі зазеглості від самих членів. Подумайте теж за свої діти. На що присутіє їх до чужих організацій. Уряд просить усіх членів прийти на збори і вирішити свої зазеглості. Також напominає догуючих членів прийти на збори і вирішити свої зазеглості. Хто не може, просимо прийти на збори і подати причину. — Т. Танін, предс.; П. Стешик, кас.; Т. Барсух, секр.

БЕЛТІНГЕМ, ПА. Місячні збори Бр. св. Димитрія, відділу 288, відбулися в неділю, 21. травня, в год. 8. вечір. Просить усіх членів і членкинь прийти на означену годину, бо маємо багато важних справ до пологодження, як баль, пікіні. Маємо ухвалити, що мають відбудуватися і т. і. То всі зазеглості від самих членів. Подумайте теж за свої діти. На що присутіє їх до чужих організацій. Уряд просить усіх членів прийти на збори і вирішити свої зазеглості. Також напominає догуючих членів прийти на збори і вирішити свої зазеглості. Хто не може, просимо прийти на збори і подати причину. — Т. Танін, предс.; П. Стешик, кас.; Т. Барсух, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Місячні збори Бр. св. Юрія, від. 239, відбулися в суботу, 20. травня, в год. 8. вечір. На зборах будуть роздані чеки за дивіденди на 1939 рік. Більші справи будемо пологоджувати секретар вже в год. 7. вечір. Ніяких зборів, в год. 9. відбулися дискусія на тему: «Сучасний погляд у Рівноку Краю, а зокрема на Карпатській Україні». Приймають усіх членів обов'язково. — Уряд.

ВІЛКС-БЕРРІ, ПА. Місячні збори Бр. св. О. Ніколая, від. 99, відбулися в неділю, 21. мая, зараз по Са. Божій, в галі церковній. Просить усіх членів і членкинь прийти на означену годину, бо маємо багато важних справ до пологодження, як баль, пікіні. Маємо ухвалити, що мають відбудуватися і т. і. То всі зазеглості від самих членів. Подумайте теж за свої діти. На що присутіє їх до чужих організацій. Уряд просить усіх членів прийти на збори і вирішити свої зазеглості. Також напominає догуючих членів прийти на збори і вирішити свої зазеглості. Хто не може, просимо прийти на збори і подати причину. — Т. Танін, предс.; П. Стешик, кас.; Т. Барсух, секр.

НЬО ГЕРІВЕН, КОН. Збори Тов. Любас, від. 370, відбулися в суботу, 20. мая, в год. 7. вечором, в галі церковній, 127 Парк ул. На порядку дня є важні справи, на котрих повинні бути всі члени присутні. Догуючі повинні прийти і випустити свої зазеглості, бо в противний разі будуть суспендовані. У місяці маю члени отримають дивіденду. Всі члени мають на цих зборах забрати тикети на пікіні Союзного Дня. Просить членів, щоб старалися придбати нових членів до У. Н. Союзу і Тов. Любас, бо ліпшої організації поза Союз не знайдеться. За це отримує добру нагороду. Отже ще раз просимо всіх прийти точно в означений час на збори. — І. Комета, предс.; О. Гіла, кас.; Я. Дембєр, секр.

ДЕРБІ, КОН. Звичайні збори Тов. Запорожська Січ, від. 23, відбулися в неділю, 21. мая, в год. 2. сполудні, в Гелс Галі, 221 Мейн ул. Просить усіх членів і членкинь прийти на означену годину, бо маємо багато важних справ до пологодження, а передісмі справа у часті відділу в Союзний Дні, справа на пікіні і роздача дивіденди Союзним членам і інші справи. Отже просимо всіх прийти на цей мітінг. — Т. Захаревич, предс.; А. Томцько, кас.; І. Біновський, секр.

ПОНКЕРС, Н. Й. Збори Тов. Пондоло, від. 8, відбулися в п'ятницю, 19. мая, в год. 7:30 вечором, в селі Укр. Гор. Каюбу, 13 Вашингтон Стр. Просить членів прийти. Дістануть чеки за дивіденди. Буде обговорена справа пікіні. — Н. Чолій, предс.; В. Манзілій, секр.

БРОНКС, Н. Й. Місячні збори Тов. Любас, від. 298, відбулися в п'ятницю, 19. мая, в 8. годині вечором, в галі 1013 1ст Трімонт Еве. Просить усіх членів і членкинь прийти на означену годину, бо маємо багато важних справ до пологодження. Так само маємо вибрати членів до роботи на пікіні. Члени членкинь отримають на зборах свою дивіденду. Призначається членом і членкинями старостами призначити нових членів до У. Н. Союзу і до Товаришства Любас, за що дістануть нагороду від Батька Союзу. — М. Федосин, предс.; П. Сидор, секр.; В. Шелл, кас.

ПАСЕИК, Н. ДЖ. Збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42, відбулися в неділю, 21. травня, в год. 2. сполудні, в Локалі У. Н. Дому, 237 Говн Еве, Пасейк. Присутність усіх членів кінечно потрібна, бо на цих зборах будемо доручувати чеки за дивіденди за 1938 рік. Також є деякі важні справи до рішення. — Василь Юсичук, предс.; Володимир Лелет, кас.; Петро Головачук, секр.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. Запорожська Січ, від. 347, відбулися в неділю, 21. травня, в год. 2. сполудні, в галі, де звичайно. Всіх членів просить прийти на збори обов'язково і вирішити свої зазеглості, бо на наступний місяць припадають річні збори, щоб догують не перетягнути на другий пікіні. На цих зборах отримають свою дивіденду. Хто має знайомого, най приведи на збори, а ми радо вітатимемо до У. Н. Союзу. — М. Романюк, предс.; К. Глошницька, кас.; Г. Тимій, секр.

ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. Укр. Січ, від. 170, відбулися в неділю, 21. травня, в год. 6. вечором, в У. Н. Домі, 181-183 Філт ул. На цих зборах повинні бути присутні всі члени і членкині і кожний отримає від відділового секретаря чек за дивіденду за У. Н. Союз, бо відділовий секретар не буде розсилати поштою. Призначається на членів, що забрали тикети на представлення, а доперше ще не вазернули нерозривних тикетів ані грошей за спродані тикети, щоб прийшли на мітінг і вирішили ті справи, що ми могли прийти до точного рахунку з представленнями. Звертаємо до тих родичів, що їх діти недавно перейшли з дитячого департаменту до повнолітніх членів і тепер ті молоді члени часто заплітаються по переступні листи, а відділовий секретар не може їм відмовити, але нам старим членам треба згадати, що наш відділ 170 існує від 1912 року і відділ тримається на добрих основах, як у числі членів, а відділова каса депоржана і з повним довіром до Батька Союзу і коли навіть відділ тратить одного члена, то на його місце мусить прийти два нових члени. Кращої праці в інших відділах такі члени не побачать. Чи не краще було, якби наші молоді члени займали в своїх відділах місця своїх батьків, а тоді і кращої праці можна сподіватись у відділах У. Н. Союзу. — Т. Наконечний, фін. секр., 76 Sanford Pl., Jersey City, N. J.

МІДЬ У МОРСЬКІЙ ВОДІ. Океанографічна експедиція «Метеора», що вела дослідів в середній та полудневій частині Атлантичного океану, розсліджувала м. ін. також скількість міді в морській воді. У поверхових верствах моря Саргаса згущення міді вагалось від 3—6 міліонів грама на літру води; в більш глибоких скількість міді доходила до 30 міліонів грама на літру води. Тому, що в морській воді такий малий процент міді, упадає теорія, що синява морської води походить з міді.

ФАРМА НА ПРОДАЖ

ФАРМА НА ПРОДАЖ

11 акрів землі, дім на 6 комнат, «барна», курники, літній дім, овочевий сад, всі уліщення, земля вже оброблена для uprawи. Голоситься до: Mrs. BERTHA KUELL, RFD 4, Box 209, New Brunswick, N.J.

ДАРОМ

вишлемо МАПУ-РОЗКЛАД Світової Вистави (World's Fair). Всі уліції, будинки, ландшафт. Не поспішайте грошей, лиш з шит, на пересилку. Адресуйте: S U R M A, 325 E. 14th St., NEW YORK, N. Y.

ЛІК НА ПІЛНУК (Імпортований). Це спаміє ЕВРОПЕЙСЬКЕ природне средство рекомендує головню тим, що терплять на катар шлунка і кишків, нестерпність, снігу, злуті і шит. Ціна Один Долар. Замовлення шити до: Mrs. GRETA LESKOVAR, 507 E. 73rd St., New York, N. Y.

Д-Р С. ЧЕРНОВ

Гострі і хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра і кров. Аналіз крові для подружжого садовства. 223 SECOND AVE., cor. 14th St., NEW YORK CITY. Room 14. Gramercy 7-7697. Офісний години 10—8; неділя 11—2. Жінка-доктор до обсягу. X & Флюроскоп.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР 321 E. 18th STREET, between 1st and 2nd Avenues, NEW YORK, N. Y. Tel. GRAMERCY 5-2410. Урядові години: рано від 10 до 12. Вечір від 6 до 8, а в неділя рано від 10 до 12.

МИРОН ЛИТВИН

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК Без рішучості, як далеко поза Нью-Йорком. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуговуємо і жесна. — Офіс: 383 MORRIS AVENUE, cor. Springfield Ave., NEWARK, N. J. Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО

Новий Український Удирствкер заряджує погребам по ціні так низькій, як \$150. Обслуговує українська.

JOHN BUNCO Licensed Undertaker & Embalmer 437 E. 5th St., NEW YORK CITY. Dignified funerals as low as \$150. Telephone: Gramercy 7-7661

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК ЗАНІМАЄСЯ ПОХОРОНАМИ В БРОНКС, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ 129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel.: Orchard 4-2568 BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 PROSPECT AVENUE, (cor. E. 185 St.), BRONX, N. Y. Tel. Melrose 5-6577

Фільмова арифметика.

— А скільки варті були ті ваші перли, які вам украли? — п'ятдесят комісар поліції кінової артистки. — О, найменше дві шпальти реклами!

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО.

(109)

Птом, пробудившись і за-примітивши Тарзана й Геркуфа, не догадався, що це втікачі, тільки подумав собі, що це якісь інші птомі. Тому, подумавши трохи, він знов по-ложився спати. В той спосіб перейшов Тарзан із своїм товаришем коридор і дістався до одівальні, в якій висіли на стіні нуркові однострої. Тарзан здійняв зо стіни два однострої.

З ними він удався до престольної кімнати, в якій у клітках містилися в'язні: Лявак і Браєн. Тарзан розгинав штаби на боки і випустив в'язнів. Крім двох названих він випустив усіх інших, між ними Атана Тома і Ляль Таска, думаючи, що зв'язано спільною небезпекою вони всі будуть спільно оборонятись. Лявакові і Браєнові Тарзан велів надягнути однострої.

Тепер він звелів усім в'язням ступати за ним, у напрямку секретного виходу. Але Атан. Том у тій хвилі підіг до скриньки з матірю усіх жемчугів та почав її обнімати. Ця скринька була мрією його довгих літ. З клітки він жахливо дивився на неї, аж доки не збожеволів. Він навіть забув за волю, дивлячись на цю клітку.

Чи тепер він мав її лишити? Браєн і Ляль Таск миттю прибігли до нього і хотіли відорвати його від скриньки. Атан. Том не давався. А вкінці, коли скринька так виховувалася з його рук, він з цілою силою про-низливим голосом заверещав. Відгомін пішов по кімнатах і розбудив сплячих птомів. Миттю вони вхопили зброю в руки і кинулися до в'язнів.